

תנאי הגישה למערכות תשלומים מבוקרות

מערכת "שירותים בכרטיסי חיוב" ומערכת "מכשירי בנק אוטומטיים",
המופעלות בידי חברת שב"א (שירותי בנק אוטומטיים בע"מ),
ומערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים",
המופעלת בידי מס"ב (מרכז סליקה בנקאי בע"מ)

יולי 2016

תוכן עניינים

3 .....מבוא

5 ..... השתתפות במערכת תשלומים

9 ..... חלק ב – תנאי הגישה למערכת "שירותים בכרטיסי חיוב"

11 ..... חלק ג – תנאי גישה למערכת "מכשירי בנק אוטומטיים"

12 ..... חלק ד – תנאי גישה למערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים"

15 ..... סיכום: תנאי הגישה למערכות שמפעילות חברות שב"א ומס"ב

16 .....נספח: הגדרות

מבוא

תנאי הגישה למערכות התשלומים המבוקרות והמבוקרות מיועדות מהווים את תנאי הסף להשתתפות במערכות תשלומים, והם מביאים בחשבון את סוג ההשתתפות ואת סוג הפעילות של הגוף.

בהתאם לעקרונות ה-PFMI¹, תנאי הגישה צריכים להבטיח את יציבות המערכת ולמנוע חשיפה בלתי קבילה לסיכון למערכת ולמשתתפיה. תנאים אלו צריכים להיות אובייקטיביים ושקופים ולאפשר גישה הוגנת ופתוחה למערכת התשלומים, וזאת מבלי לפגוע ביציבותה.

דרישות החיבור² למערכת תשלומים נקבעות על ידי מפעיל המערכת והן כוללות את הדרישות הטכנולוגיות, התפעוליות והעסקיות להשתתפות במערכת. מסמך זה נועד לקבוע את **תנאי הגישה** למערכת "שירותים בכרטיסי חיוב" ולמערכת "מכשירי בנק אוטומטיים", המופעלות בידי חברת שב"א, ולמערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים", המופעלת בידי מס"ב.

חלק א של המסמך מציג הגדרה גנרית של השתתפות במערכת תשלומים מבוקרת/ מבוקרת-מיועדת, תוך התייחסות לסוגי השתתפות שונים – השתתפות ישירה ועקיפה והשתתפות כמערכת תשלומים.

חלק ב קובע את תנאי הגישה הייעודיים למערכת "שירותים בכרטיסי חיוב".

חלק ג קובע את תנאי הגישה הייעודיים למערכת "מכשירי בנק אוטומטיים".

חלק ד קובע את תנאי הגישה הייעודיים למערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים".

יש לציין כי עד היום לא הוגדרה או יושמה השתתפות עקיפה במערכות התשלומים בישראל, ובנק ישראל פועל במישורים אחדים על מנת לאפשר זאת. במסגרת זו מטפל בנק ישראל בחסמים המונעים כיום השתתפות עקיפה:

1. **הגדרה של תנאי הגישה ודרישות החיבור למערכות התשלומים.** תנאי הגישה למערכות "שירותים בכרטיסי חיוב", "מכשירי בנק אוטומטיים" ו"זיכויים, חיובים והעברות תשלומים" מפורטים במסמך זה. את דרישות החיבור למערכות התשלומים שמפעילות מס"ב ושב"א יגדירו המפעילים, והן יעוגנו בכללי המערכת.

¹ Principles for Financial Market Infrastructure

² לאחר שמפעילי המערכות יקבעו את דרישות החיבור, הן יהוו חלק בלתי נפרד מכללי המערכות השונות ויפוקחו על ידי הפיקוח על מערכות התשלומים.

2. חסמים רגולטוריים/ משפטיים

2.1 אסדרת חוק שירותי תשלום³ ויישומו. רישיון למתן שירותי תשלום מהווה את אחת הדרישות להשתתפות ישירה במערכות התשלומים. לכן אסדרת החקיקה הרלוונטית ויישומה יאפשרו לשחקנים נוספים להתחיל לפעול במערכות התשלומים.

2.2 מתן הוראות למשתתפים הישירים במערכות התשלומים לעניין חיבור משתתפים עקיפים. הואיל ותנאי הגישה אינם מאפשרים לנותני שירותי תשלום מסוימים להשתתף ישירות בחלק ממערכות התשלומים, משתתפים ישירים יחויבו לאפשר להם לפעול באמצעותם באופן אובייקטיבי ובלתי מפלה.

2.3 הרחבה של סוגי הגופים שמס"ב ושב"א יכולות לספק להם שירותים. כיום החברות יכולות לספק שירותים רק לתאגידים בנקאיים וללקוחותיהם. על מנת שהן יוכלו לספק שירותים לשחקנים נוספים, יש להרחיב את סוגי הגופים שחברות אלו יכולות לספק להם שירותים.

3 חסם תפעולי. נדרשות התאמות תפעוליות במערכות התשלומים על מנת לאפשר לשחקנים חדשים לפעול בהן. בנק ישראל החל בתהליך של בחינת ההתאמות הנדרשות ממערכות התשלומים אשר תאפשרנה השתתפות עקיפה.

---

³ חוק שירותי תשלום יסדיר את תחום שירותי התשלום בישראל. החוק יקבע מיהם הגופים הרשאים לספק שירותי תשלום אלו ויסדיר רישיון מוסד תשלומים אשר יאפשר לגופים חדשים לספק שירותי תשלום תחת רישיון זה. בנוסף, חוק שירותי תשלום יסדיר את החובות והזכויות בין נותני שירותי התשלום ללקוחותיהם.

השתתפות במערכת תשלומים

1. כללי

מערכת תשלומים חשופה לסיכונים הנובעים ממשתתפיה, וכדי לנהל אותם עליה לקבוע תנאי גישה ודרישות חיבור למערכת. תנאים ודרישות אלו נועדו לוודא כי לגופים הנותנים שירותי תשלום, וזקוקים לשירותיה של מערכת התשלומים לצורך פעילותם הפיננסית, יש את היכולות התפעוליות והפיננסיות ואת התשתית החוקית לפעול במערכת, כמו גם את היכולת לנהל את סיכוניהם. זאת על מנת למזער את חדירת הסיכונים למערכת עצמה ולמשתתפים בה.

הסיכונים שמשתתפים ישירים יוצרים למערכת צריכים לקבל כיסוי מלא בכללים ובהסכמים עם מערכת התשלומים. לכן משתתף ישיר במערכת נדרש להחזיק ברישיון לספק את שירות התשלום שלשמו הוא זקוק לגישה למערכת, וכן ליצור עם מפעיל המערכת קשר משפטי שמפרט את זכויותיו וחובותיו של כל צד. הסכם זה יתייחס לקבלת כללי המערכת, המהווים את המסגרת לכיסוי הסיכונים שהמשתתף יוצר למערכת בעקבות ההשתתפות בה. דרישות אלו מצמצמות את הסיכון שמשתתפים ישירים יוצרים למערכת.

הסדרי השתתפות עקיפים נוצרים כאשר גופים מסוימים (משתתפים עקיפים) פועלים באמצעות גופים אחרים (משתתפים ישירים), ומסתמכים על שירותיהם של האחרונים כדי לקבל גישה למערכת התשלומים במטרה לספק שירותי תשלום ללקוחותיהם. המשתתפים העקיפים אינם מחויבים לכללי המערכת והם פועלים בהתאם להסכם בינם לבין המשתתף הישיר – כלומר הגוף שנושא באחריות לפעילותו של המשתתף העקיף הן כלפי מערכת התשלומים והן כלפי יתר המשתתפים בה⁴. בהסדרי השתתפות עקיפים אלו כרוכים סיכונים למערכת התשלומים, למשתתפיה ולשוק הפיננסי בכללותו, ומערכת התשלומים צריכה לנהל אותם ולהגבילם, בין היתר באמצעות זיהוי של ההשתתפות העקיפה וניטורה. על כן דרישות החיבור דורשות מהמשתתפים הישירים לפעול להפחתת סיכונים אלו. במסגרת הפיקוח על מערכות התשלומים תיבחן צורת ההשתתפות (ישירה/עקיפה) בהתאם לרמת הסיכון בפעילות המשתתף אליה עלולה המערכת להיות חשופה.

למשתתפים עקיפים יש כמה אפשרויות לבצע את החיבור הטכני למערכת: באפשרותם להתחבר למערכת באופן ישיר, באמצעות לשכת שירות, ובאמצעות משתתף ישיר. חיבור טכני ישיר, כמו גם חיבור דרך לשכת שירות, דורשים מהמשתתף לחתום על הסכם תפעולי עם מפעיל המערכת ולעמוד בדרישות תפעוליות ובדרישות אבטחה.

---

⁴ הפיקוח על מערכות התשלומים יבחן, מתוקף סמכותו, את סבירות ההסכם בין המשתתף העקיף לישיר ואת הגינותו.

2. תנאי הגישה למערכות תשלומים⁵

קיימים כמה סוגי השתתפות בפעילות הליבה במערכת תשלומים. להלן נציג את הגדרות הסוגים ואת תנאי הגישה עבורם.⁶

2.1. משתתף ישיר:

משתתף ישיר במערכת תשלומים הוא נותן שירותי תשלום בעל רישיון, כפוף לכללי המערכת, ופועל בפעילות הליבה שלה על מנת לספק שירותי תשלום ללקוחותיו.

תנאי הגישה להשתתפות ישירה:

- ❖ **נותן שירותי תשלום בעל רישיון** – קיימת חשיבות לכך שהגופים המשתתפים באופן ישיר במערכת יפעלו על פי רישיון, וזאת על מנת למנוע סיכונים עודפים במערכת התשלומים. לכן רק נותני שירותי תשלום בעלי רישיון, כהגדרתם בחוק שירותי תשלום, יוכלו להיות משתתפים ישירים במערכות התשלומים.
- ❖ **כפוף לכללי המערכת** – כללי המערכת הם המסגרת המכסה את הסיכונים שנוצרים למערכת מההשתתפות בה, וקבלתם מהווה תנאי מקדים להשתתפות ישירה.
- ❖ **חתימה על הסכם השתתפות מול מפעיל המערכת** – המשתתף הישיר נכנס לקשר משפטי עם מפעיל המערכת. במסגרתו הוא מקבל זכויות וחובות בכל הקשור להשתתפותו במערכת, ובמקרה הצורך גם בכל הקשור לפעילותם של משתתפים עקיפים הפועלים באמצעותו.

2.2. משתתף עקיף:

משתתף עקיף במערכת תשלומים הוא נותן שירותי תשלום שאינו כפוף לכללי המערכת. הוא פועל בפעילות הליבה שלה תוך הסתמכות על שירותים ממשותף ישיר, וזאת על מנת להעביר אליה הוראות במטרה לתת שירותי תשלום ללקוחותיו.

תנאי הגישה להשתתפות כמשתתף עקיף:

- ❖ **נותן שירותי תשלום** – נותני שירותי תשלום זקוקים לגישה למערכת התשלומים על מנת לספק שירותי תשלום ללקוחותיהם, ולכן הם יוכלו לפעול במערכת התשלומים.
- ❖ **משתתף עקיף אינו כפוף לכללי המערכת אלא פועל באמצעות משותף ישיר ומסתמך על שירותיו** – משותף עקיף פועל במערכת באמצעות משותף ישיר ותוך הסתמכות עליו.

---

⁵ עד שחוק שירותי תשלום יחוקק, תנאי הגישה לכל מערכת יפרטו אילו נותני שירותי תשלום רשאים לפעול במערכות התשלומים.

⁶ תנאים אלו הכרחיים אך ייתכן שהם אינם מספיקים. ייתכן כי יצטרפו אליהם תנאים שמותאמים להשתתפות במערכת מסוימת.

פעילותו של המשתתף העקיף במערכת כפופה להסכם בינו לבין המשתתף הישיר, ומערכת התשלומים אינה צד להסכם זה.

❖ **חיבור טכני ישיר למערכת תשלומים** – במידה שמשתתף עקיף מעוניין להתחבר למערכת באופן ישיר (מבחינה טכנית), עליו לחתום עם המפעיל על הסכם תפעולי ולעמוד בדרישות התפעוליות ובדרישות האבטחה המפורטות בדרישות החיבור.

2.3. מערכת תשלומים:

משתתף כמערכת תשלומים הוא גוף שכפוף לכללי המערכת, פועל בפעילות הליבה שלה, ויש לו הרשאה לפעול בשמם של משתתפים אחרים.⁷

תנאי הגישה להשתתפות כמערכת תשלומים:

❖ **בעל הסמכות המשפטית לפעול כמערכת בשמם של המשתתפים** – מערכת תשלומים שמשתתפת כמערכת תשלומים אחרת פועלת בשם המשתתפים כמערכת האחרת. על מנת לאפשר סוג פעילות זה מערכת התשלומים המשתתפת צריכה לקבל את הסמכות המשפטית לפעול בשמם של המשתתפים כמערכת האחרת.

❖ **כפוף לכללי המערכת** – כללי המערכת הם המסגרת המכסה את הסיכונים שנוצרים למערכת מההשתתפות בה. כללי המערכת קובעים את חובותיה וזכויותיה של מערכת התשלומים (המשתתפת) כלפי המערכת וכלפי יתר המשתתפים. לפיכך קבלתם מהווה תנאי מקדים להשתתפות כמערכת תשלומים.

❖ **חתם עם מפעיל המערכת על הסכם השתתפות כמערכת תשלומים** – מערכת התשלומים נכנסת לקשר משפטי עם מפעיל המערכת, ובמסגרתו היא מקבלת זכויות וחובות בכל הקשור להשתתפותה כמערכת.

הבהרות

❖ אופן החיבור התפעולי למערכת אינו קובע את אופי ההשתתפות, דהיינו משתתף ישיר יכול להתחבר למערכת ישירות או באופן עקיף, והוא הדין במשתתף עקיף.

❖ נותן שירותי תשלום יכול, בתנאים מסוימים, לבחור את סוג ההשתתפות כמערכת, קרי – ישירות או בעקיפין.

❖ משתתף ישיר חייב לספק גישה עקיפה לשירותי המערכת באופן הוגן ובלתי מפלה.

❖ נוסף לעמידה בתנאי הגישה למערכת התשלומים יש לעמוד גם בדרישות החיבור אליה על מנת להשתתף בה.

---

⁷ לדוגמא - מערכת "שירותים בכרטיסי חיוב" פועלת כמערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים" שמפעילה מס"ב.

3. הבחנה בין לקוח לבין משתתף עקיף

ה-BIS אינו מבחין בין לקוח לבין משתתף עקיף – הוא מגדיר את שניהם באותו אופן⁸. נוסף לכך, הספרות מתייחסת גם להשתתפות מדורגת (Tiered Participation), דהיינו גוף שאינו משתתף במערכת באופן ישיר אך הוראותיו נסלקות, נרשמות ומעובדות באופן עקיף דרך משתתף ישיר במערכת⁹.

כלומר ללקוח ולמשתתף עקיף יש מאפיינים זהים:

- ❖ אין להם גישה ישירה לפעילות הליבה של מערכת התשלומים (אין הכוונה לגישה במישור התפעולי).
- ❖ הם אינם כפופים לכללי המערכת.
- ❖ הם משתתפים בפעילות הליבה של המערכת באמצעות משתתף ישיר.
- ❖ קיים הסכם דו-צדדי עם המשתתף הישיר.

יחד עם זאת ניתן לזהות כמה מאפיינים שבאמצעותם ניתן, לכאורה, להבחין בין לקוח לבין משתתף עקיף:

משתתף עקיף	לקוח
נותן שירותי תשלום ¹⁰	אינו נותן שירותי תשלום
מזוהה על ידי מערכת התשלומים	אינו בהכרח מזוהה על ידי מערכת התשלומים

8

<http://www.bis.org/cpmi/publ/d00b.htm?&selection=122&scope=CPMI&c=a&bas e=term>

Indirect participant (in an FMI) – An entity that does not have direct access to the FMI's services, and is typically not directly bound by the rules of the FMI, but whose transactions are cleared, settled, or recorded by the FMI through a direct participant. An indirect participant has a bilateral agreement with a direct participant.

Client/Customer (of an FMI participant) – See indirect participant.

⁹ Tiering – where an institution does not participate directly in the central payment system but settles its payments indirectly through an agent that does.

¹⁰ מאחר שהמשתתף העקיף הוא נותן שירותי תשלום, הוא מספק ללקוחותיו שירותי תשלום באמצעות המערכת.

חלק ב – תנאי הגישה למערכת "שירותים בכרטיסי חיוב"

1. פעילות הליבה של מערכת "שירותים בכרטיסי חיוב"

מערכת "שירותים בכרטיסי חיוב" כוללת שלוש פעילויות ליבה עצמאיות:

- 1.1. **אישור עסקאות:** העברת הבקשות לאישור המנפיק הרלוונטי והחזרת התשובה למסוף. העברת דיווח על אישור הפעולה שבוצעה (Advice) לסולק/ מנפיק הרלוונטי.
- 1.2. **איסוף עסקאות:** איסוף עסקאות מהמסופים בבתי העסק באמצעות שידור קובצי אצווה (Batch); עיבודים יומיים והעברת קובצי עסקאות לסולק.
- 1.3. **קדם-סליקה (Clearing):** קליטת קובצי העסקאות וביצוע בקרות קלט ועיבוד, תהליך שבסופו נוצרים קבצים לזיכוי/ חיוב חשבונות הסולקים והמנפיקים. הקבצים נשלחים למערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים", המופעלת בידי מס"ב, ובתום התהליך הם נכללים בקובץ הרב-צדדי שמש"ב שולחת לסליקה (Settlement) במערכת ה-RTGS.

2. המשתתפים במערכת "שירותים בכרטיסי חיוב"

"שירותים בכרטיסי חיוב" היא מערכת להעברה דו-כיוונית של מסרים בין סולקים למנפיקים, ולכן המשתתפים באחת משלוש פעילות הליבה שלה – הן ישירות והן בעקיפין – הם סולקים ומנפיקים.

2.1 תנאי הגישה לפעילות הליבה במערכת "שירותים בכרטיסי חיוב" למשתתף ישיר

משתתף ישיר במערכת "שירותים בכרטיסי חיוב" – נותן שירותי תשלום בעל רישיון לספק שירותי סליקה ו/ או הנפקה, כפוף לכללי מערכת "שירותים בכרטיסי חיוב", ופועל באחת מפעילויות הליבה שלה.

תנאי הגישה להשתתפות ישירה במערכת "שירותים בכרטיסי חיוב":

2.1.1. **נותן שירותי תשלום בהתאם לחוק שירותי תשלום, ובהתאם לרישיון מותר לו**

לספק שירותי סליקה ו/ או הנפקה.

עד להשלמת חקיקת חוק שירותי תשלום, הגופים שלהלן יורשו להשתתף באופן ישיר במערכת "שירותים בכרטיסי חיוב":

- סולקים בעלי רישיון סליקה בהתאם לחוק בנקאות (רישוי);
- מנפיקים שפועלים כיום במערכת;

2.1.2. **כפוף לכללי המערכת.**

2.1.3. **חתם עם מפעיל המערכת על הסכם השתתפות.**

2.2. תנאי הגישה לפעילות הליבה במערכת "שירותים בכרטיסי חיוב" למשתתף עקיף

משתתף עקיף במערכת "שירותים בכרטיסי חיוב" – נותן שירותי תשלום, רשאי לספק שירותי סליקה ו/ או הנפקה, אינו כפוף לכללי המערכת, ופועל באחת מפעילויות הליבה שלה באמצעות הסכם עם משתתף ישיר.

תנאי הגישה להשתתפות עקיפה במערכת "שירותים בכרטיסי חיוב":

2.2.1. **נותן שירותי תשלום בהתאם לחוק שירותי תשלום, ומותר לו לספק שירותי**

סליקה ו/ או הנפקה.

עד להשלמת חקיקת חוק שירותי תשלום, הגופים שלהלן יורשו להשתתף באופן עקיף במערכת "שירותים בכרטיסי חיוב":

- סולקים בעלי רישיון סליקה בהתאם לחוק בנקאות (רישוי);
- מנפיקים שפועלים כיום במערכת.

2.2.2. **פועל באמצעות משתתף ישיר ומסתמך על שירותיו.**

2.2.3. **חתם על הסכם עם המשתתף הישיר.**

3. גופים שפועלים במערכת "שירותים בכרטיסי חיוב" ואינם משתתפים בה

3.1. משתמשים במערכת

בשוק כרטיסי החיוב קיימים גופים רבים – ביניהם חברות ניכיון, מפיצים, יצרנים, מאגדים וחברות Gateway – שאינם משתתפים במערכת "שירותים בכרטיסי חיוב" אלא רק משתמשים בה. גופים אלה מקושרים למערכת, פועלים בה ומהווים חולייה בשרשרת ביצוע העסקה בשוק הישראלי. עם זאת, פעילות הליבה במערכת (אישור, איסוף וסליקה של עסקאות בכרטיסי חיוב) יכולה להתקיים גם ללא מעורבותם, ולכן גופים אלו אינם מוגדרים כמשתתפים במערכת.

מכיוון שיש לזהות ולמפות את הסיכונים למערכת, יש לזהות ולהגדיר גם את פעילותם של השחקנים הנידונים, ויש לקבוע קריטריונים ותנאים ברורים ושקופים לאופן פעילותם במערכת. דרישות אלו נובעות, בין היתר, מכך שלגופים אלה יש חיבור טכני ישיר למערכת – עובדה שיוצרת לה סיכון. אשר על כן גופים אלו צריכים לחתום עם מפעיל המערכת על הסכם שיאסדר את ההיבטים התפעוליים והמשפטיים הקשורים לפעילותם במערכת.

יש לציין כי מנפיקים זרים אינם משתתפים במערכת ואינם משתמשים בה, מכיוון שהם אינם משתתפים בפעילות הליבה שלה. כאשר מדובר בכרטיס תייר, מערכת "שירותים בכרטיסי חיוב" מפנה את העסקה לסולק ומעבירה את תשובתו למסוף.

3.2. גופים נוספים

קיימת אפשרות שגופים חדשים יספקו בעתיד את השירותים שחברת שבי"א מספקת כיום מכוח תפקידיה השונים, ביניהם – מיתוג ועיבוד עסקאות. במצב זה יהיו, ככל הנראה,

ממשקים שונים בין הגופים החדשים לבין "מערכת שירותים בכרטיסי חיוב". יהיה צורך לאסדר את פעילותם של גופים אלה מול המערכת – הן מבחינה משפטית והן מבחינה תפעולית – בדומה לאסדרת פעילותם של המשתמשים הקיימים.

חלק ג – תנאי גישה למערכת "מכשירי בנק אוטומטיים"

1. פעילות הליבה של מערכת "מכשירי בנק אוטומטיים"

מערכת "מכשירי בנק אוטומטיים" מעבירה את הבקשות למשיכת מזומנים לאישור המנפיק הרלוונטי ומחזירה את התשובה לסולק ה-ATM. זוהי פעילות הליבה של המערכת.

2. המשתתפים במערכת "מכשירי בנק אוטומטיים"

"מכשירי בנק אוטומטיים" היא מערכת להעברה דו-כיוונית של מסרים בין סולק ATM למנפיקים. מכאן שהמשתתפים בפעילות הליבה שלה – הן ישירות והן בעקיפין – הם סולקי ATM ומנפיקים.

2.1 תנאי הגישה לפעילות הליבה במערכת "מכשירי בנק אוטומטיים" למשתתף ישיר

משתתף ישיר במערכת "מכשירי בנק אוטומטיים" – נותן שירותי תשלום, בעל רישיון לספק שירותים לסליקת ATM ו/ או להנפקה, כפוף לכללי המערכת ופועל בפעילות הליבה שלה. תנאי הגישה להשתתפות ישירה במערכת "מכשירי בנק אוטומטיים":

2.1.1. נותן שירותי תשלום בהתאם לחוק שירותי תשלום, ובהתאם לרישיון מותר לו

לספק שירותים לסליקת ATM ו/ או להנפקה.

עד להשלמת חקיקת חוק שירותי תשלום, הגופים שלהלן יורשו להשתתף באופן ישיר במערכת "מכשירי בנק אוטומטיים":

- תאגידים בנקאיים;

- מנפיקים שפועלים כיום במערכת.

2.1.2. כפוף לכללי המערכת.

2.1.3. חתם עם מפעיל המערכת על הסכם השתתפות.

2.2 תנאי הגישה להשתתפות עקיפה במערכת "מכשירי בנק אוטומטיים"

משתתף עקיף במערכת "מכשירי בנק אוטומטיים" – נותן שירותי תשלום, רשאי לספק שירותים לסליקת ATM ו/ או להנפקה, אינו כפוף לכללי המערכת ופועל בפעילות הליבה שלה באמצעות הסכם עם משתתף ישיר.

תנאי הגישה להשתתפות עקיפה במערכת "מכשירי בנק אוטומטיים":

2.2.1. נותן שירותי תשלום בהתאם לחוק שירותי תשלום, ומותר לו לספק שירותים

לסליקת ATM ו/ או להנפקה

עד להשלמת חקיקת חוק שירותי תשלום, הגופים שלהלן יורשו להשתתף באופן עקיף במערכת "מכשירי בנק אוטומטיים":

- תאגידים בנקאיים;

- מנפיקים שפועלים כיום במערכת.

2.2.2. פועל באמצעות המשתתף הישיר ומסתמך על שירותיו.

2.2.3. חתם על הסכם עם המשתתף הישיר.

3. גופים שפועלים במערכת "מכשירי בנק אוטומטיים" ואינם משתתפים בה

גופים נוספים

קיימת אפשרות שגופים חדשים יספקו בעתיד את שירותי המיתוג ו/ או את השירותים הנוספים, כגון איסוף עסקאות וקדם-סליקה (Clearing). במצב זה יהיו, ככל הנראה, ממשקים שונים בין הגופים החדשים לבין מערכת "מכשירי בנק אוטומטיים". יהיה צורך לאסדר את פעילותם של גופים אלה מול המערכת – הן מבחינה משפטית והן מבחינה תפעולית – בדומה לאסדרת פעילותם של המשתמשים הקיימים והחדשים במערכת "שירותים בכרטיסי חיוב".

חלק ד – תנאי גישה למערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים"

1. פעילות הליבה של מערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים"

מערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים" מספקת שירותי קדם-סליקה אלקטרוניים של הזיכויים והחיוביים המתבצעים בין המשתתפים ולקוחותיהם לבין משתתפים אחרים, כדי לאפשר לחייב או לזכות את החשבונות המתנהלים אצל המשתתפים. זוהי פעילות הליבה של המערכת.

פעילות זו מבוצעת באמצעות שני סוגים של עיבוד – סליקת מוסדות (ארגונים) וסליקת הבנקים. בסוף כל סוג של עיבוד מס"ב

- מחשבת את ההתחייבות ההדדית של המשתתפים במערכת ויוצרת קובץ "נטו" לסליקה במערכת זה"ב¹¹.

- מכינה קובצי קדם-סליקה כדי לאפשר לזכות ולחייב את החשבונות המתנהלים אצל משתתפי המערכת.

2. משתתפים במערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים"

"זיכויים, חיובים והעברות תשלומים" היא מערכת לחישוב קובצי הקדם-סליקה וליצירתם, ופעילותה מאפשרת לזכות ולחייב את החשבונות המתנהלים אצל משתתפי המערכת. מכאן שהמשתתפים בפעילות הליבה של המערכת (קדם-סליקה) – הן ישירות והן בעקיפין – הם

¹¹ הסליקה בזה"ב יכולה להתבצע גם בדרכים אחרות, כדוגמת סליקה ברוטו.

המשתתפים המקבלים את קובצי הקדם-סליקה כדי לזכות ולחייב את החשבונות המתנהלים אצלם.

על מנת להיות משתתף ישיר במערכת יש להיות משתתף ישיר בסליקה בזה"ב ולהופיע בקובץ ה"נטו" הנשלח לסליקה בזה"ב.

ניהול הסיכונים שהמשתתף הישיר חשוף להם עקב פעילותו של משתתף עקיף בחשבונו בזה"ב – וכן ניהול הסיכון שהמערכת בכללותה חשופה לו – מובילים למסקנה שניהול הסיכונים ואישור הפעולות של המשתתף העקיף חייב להתבצע כבר במערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים" עוד לפני העיבוד. זאת משום שאם אישור הפעולות יבוצע בשלב מאוחר יותר (אחרי העיבוד או עם ההגעה לזה"ב), סירוב של המשתתף הישיר לאשר את הפעולה יכול להוביל להתממשותו של סיכון סיסטמתי במערכת, סיכון שינבע מהצורך לחזור אחורה ולחשב מחדש את הפוזיציות בנטרול ההוראות של המשתתף העקיף. מכאן שגוף יכול להשתתף ישירות במערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים" רק אם הוא מחזיק בעצמו חשבון סליקה בזה"ב.

2.1. תנאי הגישה לפעילות הליבה במערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים"

למשתתף ישיר

משתתף ישיר במערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים" – נותן שירותי תשלום, בעל רישיון לנהל חשבונות ללקוחות, כפוף לכללי מערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים", פועל בפעילות הליבה של המערכת ומשתתף בסליקה במערכת זה"ב.

תנאי הגישה להשתתפות ישירה במערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים":

2.1.1. **נותן שירותי תשלום בהתאם לחוק שירותי תשלום, ובהתאם לרישיון הוא**

רשאי לנהל חשבונות ללקוחות.

עד להשלמת חקיקת חוק שירותי תשלום, הגופים שלהלן יורשו להשתתף באופן ישיר במערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים":

- תאגידי בנקאיים לרבות תאגידי עזר בנקאיים;
- מערכות תשלומים מבוקרות/ מבוקרות-מיועדות;
- בנק ישראל;
- בנק הדואר;
- רשויות מוניטריות;
- גוף שינהל חשבון בבנק ישראל בהתאם לקבוע בסעיף 50 לחוק בנק ישראל התש"ע-2010.

2.1.2. **משתתף ישיר בסליקה במערכת זה"ב.**

2.1.3. **כפוף לכללי המערכת.**

2.1.4. **חתם עם מפעיל המערכת על הסכם השתתפות.**

2.2. תנאי הגישה למערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים" למשתתף עקיף

משתתף עקיף במערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים" – נותן שירותי תשלום, רשאי לנהל חשבונות ללקוחות, אינו כפוף לכללי מערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים", ופועל בפעילות הליבה של המערכת באמצעות הסכם עם משתתף ישיר.

תנאי הגישה להשתתפות עקיפה במערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים":

2.2.1. נותן שירותי תשלום בהתאם לחוק שירותי תשלום ורשאי לנהל חשבונות ללקוחות.

עד להשלמת חקיקת חוק שירותי תשלום, הגופים שלהלן יורשו להשתתף באופן עקיף במערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים":

- תאגידי בנקאיים לרבות תאגידי עזר בנקאיים ;
- מערכות תשלומים מבוקרות/ מבוקרות-מיועדות ;
- בנק ישראל ;
- בנק הדואר ;
- רשויות מוניטריות.

2.2.2. פועל באמצעות משתתף ישיר ומסתמך על שירותיו.

2.2.3. חתם על הסכם עם המשתתף הישיר.

3. גופים שפועלים במערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים" אינם משתתפים בה**משתמשים במערכת**

גופים שונים משתמשים במערכת – ביניהם ארגונים, לשכות שירות והמסלקה הפנסיונית – אך אינם משתתפים בה. גופים אלה מקושרים למערכת, פועלים בה ומהווים חלק מתהליכי המערכת בשוק הישראלי. עם זאת, פעילות הליבה במערכת (קדם-סליקה) יכולה להתקיים גם ללא מעורבותם, ולכן הם אינם מוגדרים כמשתתפים במערכת.

מכיוון שיש לזהות ולמפות את הסיכונים למערכת, יש לזהות ולהגדיר גם את פעילותם של השחקנים הנידונים, ויש לקבוע קריטריונים ותנאים ברורים ושקופים לאופן פעילותם במערכת. דרישות אלו נובעות, בין היתר, מכך שלגופים אלה יש חיבור טכני ישיר למערכת – עובדה שיוצרת לה סיכון. אשר על כן גופים אלה צריכים לחתום עם מפעיל המערכת על הסכם שיאסדר את ההיבטים התפעוליים והמשפטיים הקשורים לפעילותם במערכת.

סיכום: תנאי הגישה למערכות שמפעילות חברות שב"א ומס"ב

עקיפה	ישירה	המערכת/ ההשתתפות
<ul style="list-style-type: none"> ▪ נותן שירותי תשלום בהתאם לחוק שירותי תשלום, ומותר לו לספק שירותי סליקה ו/ או הנפקה. ▪ פועל באמצעות המשתתף הישיר ומסתמך על שירותיו. ▪ חתם על הסכם עם המשתתף הישיר. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ נותן שירותי תשלום בהתאם לחוק שירותי תשלום, ובהתאם לרישיון מותר לו לספק שירותי סליקה ו/ או הנפקה. ▪ כפוף לכללי המערכת. ▪ חתם עם מפעיל המערכת על הסכם השתתפות. 	<p>"שירותים בכרטיסי חיוב" פעילות הליבה: אישור, איסוף וסליקה של עסקאות בכרטיסי חיוב</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ נותן שירותי תשלום בהתאם לחוק שירותי תשלום, ומותר לו לספק שירותים לסליקת ATM ו/ או להנפקה. ▪ פועל באמצעות המשתתף הישיר ומסתמך על שירותיו. ▪ חתם על הסכם עם המשתתף הישיר. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ נותן שירותי תשלום בהתאם לחוק שירותי תשלום, ובהתאם לרישיון מותר לו לספק שירותים לסליקת ATM ו/ או להנפקה. ▪ כפוף לכללי המערכת. ▪ חתם עם מפעיל המערכת על הסכם השתתפות. 	<p>מערכת "מכשירי בנק אוטומטיים" פעילות הליבה: העברת הבקשות לאישור משיכת מזומנים בין המנפיק לסולק ה-ATM.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ נותן שירותי תשלום בהתאם לחוק שירותי תשלום ורשאי לנהל חשבונות ללקוחות. ▪ פועל באמצעות המשתתף הישיר ומסתמך על שירותיו. ▪ חתם על הסכם עם המשתתף הישיר. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ נותן שירותי תשלום בהתאם לחוק שירותי תשלום, ובהתאם לרישיון רשאי לנהל חשבונות ללקוחות. ▪ משתתף ישיר בסליקה במערכת זה"ב. ▪ כפוף לכללי המערכת. ▪ חתם עם מפעיל המערכת על הסכם השתתפות. 	<p>מערכת "זיכויים, חיובים והעברות תשלומים" פעילות הליבה: הכנת קובצי קדם-סליקה (Clearing) כדי לאפשר לזכות ולחייב את החשבונות המתנהלים אצל משתתפי המערכת.</p>

נספח: הגדרות

דרישות בנושאים טכנולוגיים, תפעוליים, משפטיים ועסקיים, המתייחסות ליכולתו של משתתף ו/ או משתמש להשתמש בשירותי המערכת.	דרישות חיבור
הוראה לחיוב החשבון של יוזם הוראת הזיכוי וזיכוי המוטבים (בעיקר משכורות, תשלומים לספקים, תשלומי מסים ואחרים).	זיכויים
הוראה לחיוב חשבונות המחויבים וזיכוי החשבון של יוזם הוראת החיוב (בעיקר הוראות קבע לחיוב חשבון).	חיובים
הכללים שעל פיהם מופעלת מערכת תשלומים.	כללי מערכת
הישות הנושאת בסיכון האשראי שניתן למחזיק הכרטיס ומנהלת את חשבונו.	מנפיק
כהגדרתם בחוק מערכות תשלומים התשס"ח-2008.	מערכת תשלומים, מערכת מבוקרת, מערכת מבוקרת-מיועדת, מפעיל של מערכת תשלומים
מפעיל של מערכת תשלומים במערכת מבוקרת ומפעיל של מערכת תשלומים במערכת מבוקרת-מיועדת.	מפעיל מערכת תשלומים או מפעיל מערכת
מי שמוגדר כמשתתף על פי כללי המערכת.	משתתף במערכת תשלומים
משתתף במערכת תשלומים שמחויב לכללי ולהסכמי המערכת.	משתתף ישיר
משתתף במערכת תשלומים שאינו מחויב לכללי המערכת. הוא מסתמך על שירות שמעניק משתתף ישיר כדי להשתמש בשירותי המערכת.	משתתף עקיף

גוף שפועל במערכת ואינו משתתף בה.	משתמש
כל גוף שרשאי לספק שירותי תשלום ¹² .	נותן שירותי תשלום
בעל רישיון סליקה כמשמעו בסעיף 36א לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981.	סולק
ישות שמאפשרת למשוך מזומן באמצעות מכשיר למשיכת מזומנים שבבעלותה.	סולק ATM Acquirer – ATM
תנאי הסף המגדירים את הכשירות להשתתפות במערכת.	תנאי גישה

¹² עד להשלמת החקיקה של חוק שירותי תשלום הגופים הבאים ייחשבו לגופים שרשאים לספק שירותי תשלום: בנק ישראל, רשויות מוניטריות, בנק הדואר, תאגידי בנקאיים לרבות תאגידי עזר בנקאיים, וסולק בעל רישיון בהתאם לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 וכן כל גוף אחר בהתאם לשיקולו של בנק ישראל. לאחר השלמת החקיקה ייעשה שימוש בהגדרה הקבועה בחוק.